

EL NOTICIARI

Crèdits i catàlegs

EVA PIQUER

La venda per catàleg de llibres en català va de celebració en celebració. L'estiu del 94, el Grup del Llibre va publicar el seu 75è butlletí. El primer havia vist la llum la tardor del 73, a les escorrialles del franquisme. Aleshores la delegació provincial del ministeri d'Informació i Turisme -ras i curt: la censura- va fer mans i mànigues per frenar-ne la difusió. Després d'una entrevista amb Ricardo de la Cierva, els promotors del Grup del Llibre van obtenir una autorització *in extremis*, donada amb la condició que fossin bons minyons. "Amb més de vint anys de treball, haurem cooperat a recuperar la llibertat d'ús del nostre idioma?", es pregunta Octavi Sarsanedas, director del Grup. I tant que sí. En el món editorial català, cada granet de sorra és poc o molt imprescindible.

El número de setembre del 94 del catàleg Proa-Espais va afegir-se al 25è aniversari de la publicació del primer fascicle de la *Gran enciclopèdia catalana*. "Ens sembla que no fa nosa commemorar o recordar que fa 25 anys un dels molts esforços de resistència cultural va fer que s'iniciés aquesta obra bàsica, avui tan coneguda i difosa", deia Joan Carreras a l'article de presentació. Tot seguit, esmolava els seus dots de venedor per afegir: "Per cert, ja la teniu?"

Aquest 95, el Cercle de Lectors també es vesteix de festa, per celebrar que ja fa un lustre que fa arribar casa a casa llibres en català. A hores d'ara 30.000 subscriptors

reben periòdicament la revista-catàleg del club. Del conjunt de socis, un 85% viuen al Principat, un 8% al País Valencià, un 6% a les Balears i un 1% a d'altres indrets. En cinc anys ha publicat 300 autors i ha distribuït un total de 750.000 exemplars.

I ara ve la bona. El Cercle ha preparat un concurs d'aniversari la mar d'enginyós, anomenat *Literetrats*. Es tracta d'identificar les fotografies d'una dotzena d'escriptors i endevinar quina de les obres que se'ls atribueixen els correspon realment. Al

JOAN CARRERAS VA CELEBRAR EL 1994 ELS 25 ANYS DE LA 'ENCICLOPÈDIA' CATALANA

costat de la foto d'Isabel-Clara Simó, hi ha tres possibles títols: *El mas del Diable*, *La musa del Canigó* i *La salvatge alcoiana*. Simó és natural d'Alcoi, va dirigir la revista *Canigó* i va guanyar el Sant Jordi amb *La salvatge*, però els autors del concurs han sabut embolicar la troça ben embolicada per fer ballar el cap als participants.

Sense voler donar més pistes del compte, no puc estar-me de reproduir ara i aquí alguns dels títols amb paranys sorgits de la

inventiva prodigiosa dels amics encerclats. *Ull de pedaç* (Tisner), *Miquel Febrer de les Filipines* (Gabriel Janer Manila), *Predicador de llaadres i serenos* (Jaume Fuster), *L'Hola i la pudor de sardina* (Baltasar Porcel), *Una identitat espinosa* (Josep Maria Espinàs), *L'any del xoriço* (Ferran Torrent), *Mitges de seda* (Maria Mercè Roca), *Bzzzzz, va dir el mosquit* (Quim Monzó), *El seu nom és Olga* (Olga Xirinacs) o *Jo pos per testimoni les gallines* (Carme Riera). Posats a fer, també podríem tapar-nos els ulls per jugar a la gavina cega o demanar a Marina Rosell que entonés la cançó de la gallina voladora.

Els vint-i-cinc guanyadors del *Literetrats* rebran cadascun d'ells un lot de llibres valorat en 50.000 pessetes. D'això se'n diu alimentar el negoci: cultivar l'afició lectora és una bona manera de garantir que els afortunats segueixin fidels al Cercle. Com assenyala Albert Jané, "la passió per llegir pot arribar a ser un vici, cas en què el Cercle de Lectors seria un cercle viciós".

Que jo sàpiga, l'imperi de José Manuel Lara no celebra aquests dies cap aniversari de nombres rodons, però quan es parla de vendre llibres a domicili és obligatori citar Planeta. Els venedors de Lara mengen tantes sopes que se les pensen totes. Les ànimes hospitalàries que els conviden a entrar més enllà del rebedor tenen molts números per acabar comprant la biblioteca sencera de premis Ramon Llull i una antologia de novel·les catalanes, juntament amb un moble a mida per encabir-hi les dues col·leccions.

EL 'BREAK'

Romputs

FRANCESC-MARC ÀLVARO

A la corrupció s'hi pot arribar per tres camins bàsics: per vanitat, per cinisme utilitari o per xantatge. Tots tres casos permeten que el corruptor trobi corruptes amb relativa freqüència. Però el corrupte és només un producte històric de la necessitat, de la pressa i de la por. Els veritablement terribles i intemporals són els corruptors, que ofereixen la facilitat com a sinònim de felicitat. Un cop suportat el serial diari sobre els GAL, l'únic que interessa, des d'un punt de vista científic, és escatir amb certa solvència si és el poder el que genera la corrupció o és la corrupció la que permet generar més poder. Més que res per saber per on talla el ganivet. Diuen els entomòlegs de la cosa pública, que aquests dies prodiguen les seves disseccions en els *media*, que González donarà la resposta definitiva sobre aquesta fenomenologia. Però fins i tot l'experiment que González, Garzón i Pedrojota estan fent amb la democràcia espanyola no és res si es té en compte que el laboratori l'han muntat avui però podria haver estat abans i potser podria continuar sent en un futur hipotèticament aznarita. Res és mesquí ni cap hora és isarda quan Amedo i Domínguez acaben retratant-se com a homes essencialment melancòlics que ja no apareixen com a corromputs ni assassins, sinó com a *cors romputs*, desamparats com orfenetes. Saltamartins d'una legitimitat estatal que com totes les legitimitats -igual que totes les fortunes- té sempre un passat fosc. El millor que podem fer els ciutadans és agafar un tramvia a la Malvarrosa i de la mà de Manuel Vicent comprovar que sempre fugim enrere, i que tot aixopluc individual és com escurar el sucre de la tassa de cafè o acabar-se el crostó cruixent d'un entrepà d'anxoves. En l'espai públic -la plaça, la tele- segueix el martell. El bàlsam col·lectiu són, en aquesta hora de malvestats, les polèmiques amables sobre premis literaris, que permeten una mica de calligrafia dialèctica per als salons locals.

PARLEM-NE

La publicitat com a símptoma

JOAN SOLÀ

Aquests dies hi ha hagut als mitjans de comunicació i als carrers de Barcelona una sèrie d'anuncis que ens permeten de fer unes reflexions útils sobre l'estat de la llengua, un estat que és urgent de radiografiar si volem saber una mica on som i on podem anar. Jo m'havia fixat en algun d'aquests anuncis i Lena Paül m'ha fet fixar en els altres. N'hem parlat una estona profitosament. Els comunico el resultat de la conversa.

El més antic apareix als carrers de Barcelona en castellà i en català i ja m'hi vaig referir dies enrere: "El metro: tu otro coche" i "El metro: el teu altre cotxe". D'entrada aquesta construcció catalana sorprèn; després la immensa majoria de gent s'hi acostuma i ja no s'hi nota res, com és inevitable. M'ha costat molt d'aconseguir que uns quants estudiants de català arribessin a acceptar que és una construcció estranya; però, sortosament, hi han arribat amb convicció, bo i reconeixent que el fet de veure-la tan

sovint els l'havia fet empassar com a cosa normal. Igual que no diem "el teu altre fill" o "un teu altre fill", sinó "l'altre fill teu", "un altre fill teu", en la publicitat del metro calia dir "l'altre cotxe teu". I no veig que aquesta construcció fos gens ni mica menys publicitària que la primera.

Una altra frase publicitària fa: "Vine i veuràs.", així, amb un punt final. Tot seguit la lletra petita explicita el que veuràs: "Veuràs com s'allarga el Passeig Marítim (...) Veuràs el nou Parc de Diagonal-Mar (...)." Crec que és

correcta l'observació de Lena Paül que en català espontani no diem pas "vine i veuràs". En tot cas diem "vine i ho veuràs". És cert que aquesta última construcció, o alguna de semblant com ara "ja ho veuràs", s'usa sovint amb un valor pròxim a "ja veuràs el que et passa, ja veuràs quin pa s'hi dóna"; però també pot significar senzillament el que pretén l'anunci. Per tant, calia dir-ho així, "Vine i ho veuràs", o bé d'alguna altra manera que no deixés el verb *veure* sense complement, com ara: "Vine i veuràs..."

QUÈ VEURÀ

Hi ha tres anuncis més, de la cadena de televisió Canal +, que fan: (1) "Regali'l i veurà.", (2) "Regali-ho i veurà.", (3) "Aboni's i veurà." En tots tres hi apareix el verb *veure* en la mateixa esguerdada posició que ja hem comentat. Els pronoms febles que apareixen en els dos primers, pel context dels anuncis només poden significar "el Canal +": per tant, sembla indiscutible que el primer és adequat, perquè és masculí com l'objecte referit;

però el segon no ho és. En el tercer anunci hi ha una altra irregularitat: "Aboni's", la qual es repeteix insistentment en la resta de text dels tres anuncis. És prou segur que calia dir "Aboni-s'hi", on el segon pronom significa "al Canal +".

Acabada la reflexió gramatical, fem-ne una altra de més important: ¿què passa, aquí, i per què passa? Doncs sembla que passa que la llengua castellana és avui a Catalunya una llengua molt més present a flor de pell de la nostra gent que no pas la catalana: moltíssimes coses acudeixen espontàniament a la imaginació en aquella llengua, o fan més gràcia, o alguna altra cosa difícil de definir. Generalitzem: el castellà és un referent més apte, més dúctil, més evident. Això, fins i tot entre catalans de tota la vida; no cal dir entre catalans adoptius o entre persones que posseeixen una capa molt superficial de la llengua del país. I quan falla aquesta intuïció profunda, aquesta sensibilitat subtil i difícil de definir, no hi valen diccionaris ni gramàtiques ni assessors.